

Bezvěrectví na pokračování

Před několika hodinami jsem slyšel zajímavý, krásný příměr a slibuji, že ho v tomto povídání zopakují, protože je opravdu moc krásný. Začít ale musím nehezkou zmínkou. První kapitolka zde byl příspěvkem do zpravodaje české Volné myšlenky MAJÁK, jehož číslo 2/2007 mělo vyjít nejpozději do 30.6., ale dosud nevyšlo. I když zařazení toho příspěvku bylo šéfredaktorem dávno přislíbeno, nepovažuji nyní jeho uveřejnění v Majáku za pravděpodobné. Je to důvod k „Bezvěrectví na pokračování“, v němž se ten text objevuje bez jakékoliv změny jako první část.

Bezvěrectví jako obtížná volba

Rád bych se v tomto zamyšlení vyhnul pojmu bez vyznání a zaměřil na rozdíl mezi ateismem a bezvěrectvím.

Odpůrci VM bohužel v jednom mají pravdu. Když kde převládne ateismus, nemusí to znamenat ani novou nenáboženskou mravnost, ani bezvěrectví. Dokonce lze pozorovat jak úpadek mravnosti, tak nárůst nejrůznějších věr. Některé z nich jsou spíš utajovány, jiné hlasitě deklarovány. V Japonsku je statisticky více dospělých nábožensky věřících než dospělých občanů, protože někteří hlásí příslušnost i ke 3-4 církvím a sektám.

Pokud se to někomu zdá směšné, ať posoudí situaci doma. I když bude statisticky nahlášeno minimum náboženských vyznání, samo o sobě to skoro nic neříká o mravnosti a spousta existujících věr nemá nic společného s důsledným ateismem. Zcela běžná je úvaha „V Boha nevěřím, ale něco na tom je. Nebo: bezpochyby má pravdu neracionální prognostika v tom a tom, nebo psychoanalýza, nebo kartářka, matka Gaia, jogín XY, znalec učení o Mazdovi...“.

Je pravděpodobné, že člověk se JIŽ RODÍ s vírou. Už v přednatálním údobí zřejmě vznikne víra v matku, možná víra v bezpečné životní prostředí, možná ale také víra ve výhodnost bezpracného života. Nezbaví-li pak vlastní zkušenost toho člověka této víry, třeba z nadějného jedince se stane hnusný parazit. O těch věcech mohu jen spekulovat, ale leccos vím docela jistě. Víry se během života mění a pokud trvají, dochází ke změnám jejich priorit. Ta či jiná víra se v určité situaci stává výrazně dominantní. Jedna dokáže člověku zachránit život (koncentrační tábor, válečná fronta, slezení horských velikánů, víra zločince při úniku z místa činu, víra v nutnost perfektně zahladit stopy po provedeném sexuálním zločinu), jiné vyvolají fantastickou aktivitu (víra v národ, ve skutečný humanismus, v docílení sportovního výkonu, v nutnost udělat vše pro rodinu – třeba i na úkor druhých, víra v partu,

kteřá je pak oprávněná k čemukoliv, víra ve zkaženost lidstva a potřebu ho hubit). Rovněž u každé další lze vystopovat její charakteristické rysy včetně mravnostního aspektu.

Přitom nic není jednoduché a jednoznačné. Jeden vědec s vírou ve svoji hypotézu prospěje, jiný uškodí. Ateista s vírou v neexistenci Boha zrovna tak. Dokonce různé víry v pokrok, lidskou nezměrnou dobrotu či absolutní moudrost přírody mohou v lidské společnosti působit zcela rozporně. To na jedné straně. Na druhé je třeba se vrátit k tomu, že člověk žije od narození se svými vírami, ale jejich preference mění a odhazuje co uzná pro sebe (jiný pro rodinu, třeba pro národ, jiný pro lidstvo, pro vesmír) za nepotřebné. Žije pak bez víry v co předtím skálopevně věřil.

Až dosažením dostatečné životní zkušenosti, při náležitých znalostech a silné vůli lze dojít k poznání, že člověk také dokáže žít jako bezvěrec a přitom SVÝMI ČINY být příkladem. OBTÍŽNÁ VOLBA a ještě obtížnější realizace toho rozhodnutí. O tom ale snad raději až v příštím Majáku, pokud tento úvod vyvolá zájem čtenářů.

Jedno ale můžu avizovat. V žádném případě nepůjde o vychvalování bezvěrectví nebo dokonce předestírání, jakých výhod by se jeho rozšířením docílilo. Naopak, reálně jde zejména o potíže, se kterými bezvěrec musí počítat. My bezvěrci jsme malou minoritou, bránící oprávněnost své existence.

Malá minorita, bránící oprávněnost své existence

Důsledné bezvěrectví považuji za skvělý civilizační vřdobytek, když nadějí lidstva ještě zůstává vědeckotechnický pokrok. Imanentví součástí bezvěrectví musí ovšem být snaha bezvěrecké minority o dialog s lidmi věřícími, pokud možno na základě rovnosti. Bezvěrec si váží zejména věřících usilujících o mírové uspořádnání světa, k němuž patří svobodná výměna názorů. Dialog o takovém uspořádnání probíhá také na každoročních akcích FORUM 2000.

První část letošního panelu MEZINÁBOŽENSKÝ DIALOG moderoval pan Vartan Gregorian, což není žádný Nikdo. Je prezidentem Carnegie Corporation of New York, v roce 2004 obdržel největší občanskou poctu USA, medaili Svobody. Vloni se mi podařilo s panem Gregorianem krátce hovořit a potěšilo mě, že popřál úspěch volnomyšlenkářství v ČR. Jeho letošní úvodní projev i závěrečné poznámky byly vysloveně volnomyšlenkářské: úcta k jednotlivým náboženstvím, kritika toho, jak jsou zneužívána.

Všichni panelisté byli nábožensky věřící, na většině byla zřetelně znát kazatelská praxe, řečnická úroveň obdivuhodná.

Mohamad Bashar Arafat, prezident Civilizations Exchange and Cooperation Foundation v USA zakončil fascinujícím příměrem potom, co Boha spatřil pohledem na uměleckou výzdobu žofinského sálu. Lidé podle toho příměru se chovají jako když užívají vodu. Setkávají se s ní hlavně když už prošla

nejrůznějším znečištěním, pro mnohé to je až ta voda z kanálů. Pak není divu, že v ní nevidí Boha, ten je tou vodou u pramene, nádhernou křišťálově čistou. Uzdravující silou.

Vystoupením panelistů diskuse skončila, na dotazy z pléna nebyl čas. Na chodbě jsem se pana Arafata nejdřív zeptal, zda by měl na maximálně 10 minut čas, s čímž ochotně souhlasil. Moje otázka byla, jak se dívá na lidi, kteří v té pramenité vodě vidí nádheru neposkvrněné přírody, zdroj života, té uzdravující síly, a kteří k tomu nepotřebují Boha. Odpověď byla pětislovná, následovalo podání ruky a pan Arafat odspěchal.

Bezvěrectví je obtížnou volbou. Mimochodem, zajímavým tématem by mohlo být minoritní bezvěrectví mezi skeptiky. ŽE BY MOŽNÉ POKRAČOVÁNÍ TOHOTO POKRAČOVÁNÍ?

Jan Čepek, 10.10.2007, cepkovi@cbox.cz